

Khát vọng và hiện thực về tình yêu, hôn nhân và giáo dục ở phụ nữ Hmông

000

Culture, Health & Sexuality: An International Journal for Research,
Intervention and Care, 13:sup2, S201-S215

Thi Huong Nguyen, Pauline Oosterhoff &
Joanna White

Dân tộc Hmông

Total population

4 to 5 million^[1]

Regions with significant populations

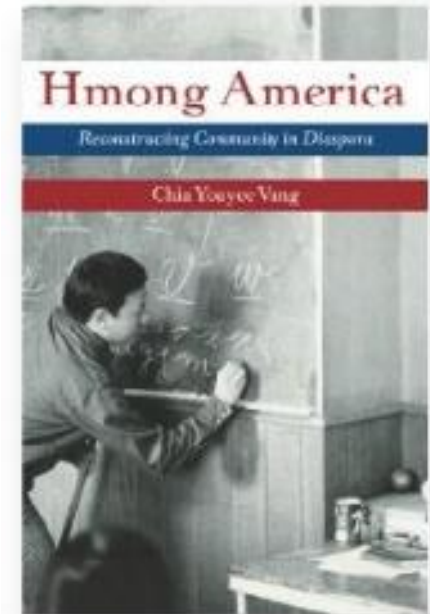
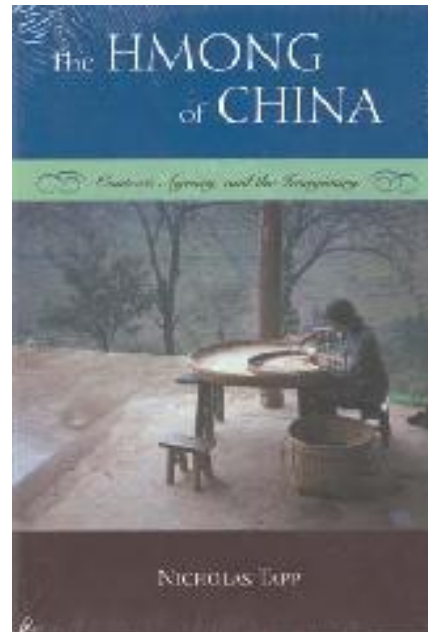
 People's Republic of China	3 million
 Vietnam	787,604 (1999)
 Laos	460,000 (2005)
 United States	221,948 (2008) ^[2]
 Thailand	151,080 (2002)
 France	15,000
 Australia	2,190 ^[3]
 French Guiana	1,500
 Canada	600
 Argentina	600
 Germany	500

Languages

Hmong and Mong

Religion

Shamanism, Buddhism, Christianity, others

Người Hmông ‘lạ lòng’ và ‘lạc hậu’?

An ethnic H'Mong men lies on ground drunk at the Khau Vai 'love market' in Vietnam's northern Ha Giang province, north of Hanoi May 10, 2010. [Agencies]

<http://vietnamnet.vn/vn/xa-hoi/71929/hinh-anh--dau-khong-bao-duoc-chan--chon-cho-phien.html>

<http://www.minmaxtravel.com/travel-guide/vietnam/northeast-vietnam/ha-giang/khau-vai-love->

Tục “bắt vợ” của người

Lý do chọn chủ đề này?

- Một câu hỏi đặt ra khi thường xuyên làm việc với các dân tộc thiểu số: Đây là đặc điểm thực ngoài những gì chúng ta vẫn nghĩ về họ (khuôn mẫu)?
- Cụ thể trong khuôn khổ chương trình PLTMC, hiểu hơn về **vấn đề tình yêu, hôn nhân** và **giáo dục** của nhóm dân tộc thiểu số có thể giúp tăng cường việc tiếp cận các dịch vụ

Phương pháp

- Nghiên cứu thực hiện từ tháng 3 đến tháng 4/2010
- Ba điểm nghiên cứu tại tỉnh Hà Giang
- Sự tham gia của phiên dịch người Hmông
- Thu thập số liệu:
 - Phỏng vấn sâu: 58 phụ nữ trong độ tuổi sinh đẻ (15-49)
 - Đã sinh ít nhất 1 con
 - Chọn mẫu ngẫu nhiên, phân tầng tỷ lệ theo độ tuổi
 - Thảo luận nhóm tập trung:
 - Lựa chọn có chủ đích những phụ nữ độ tuổi từ 30-70 sống tại thôn/bản

Thảo luận nhóm với phụ nữ Hmông tại thôn/bản

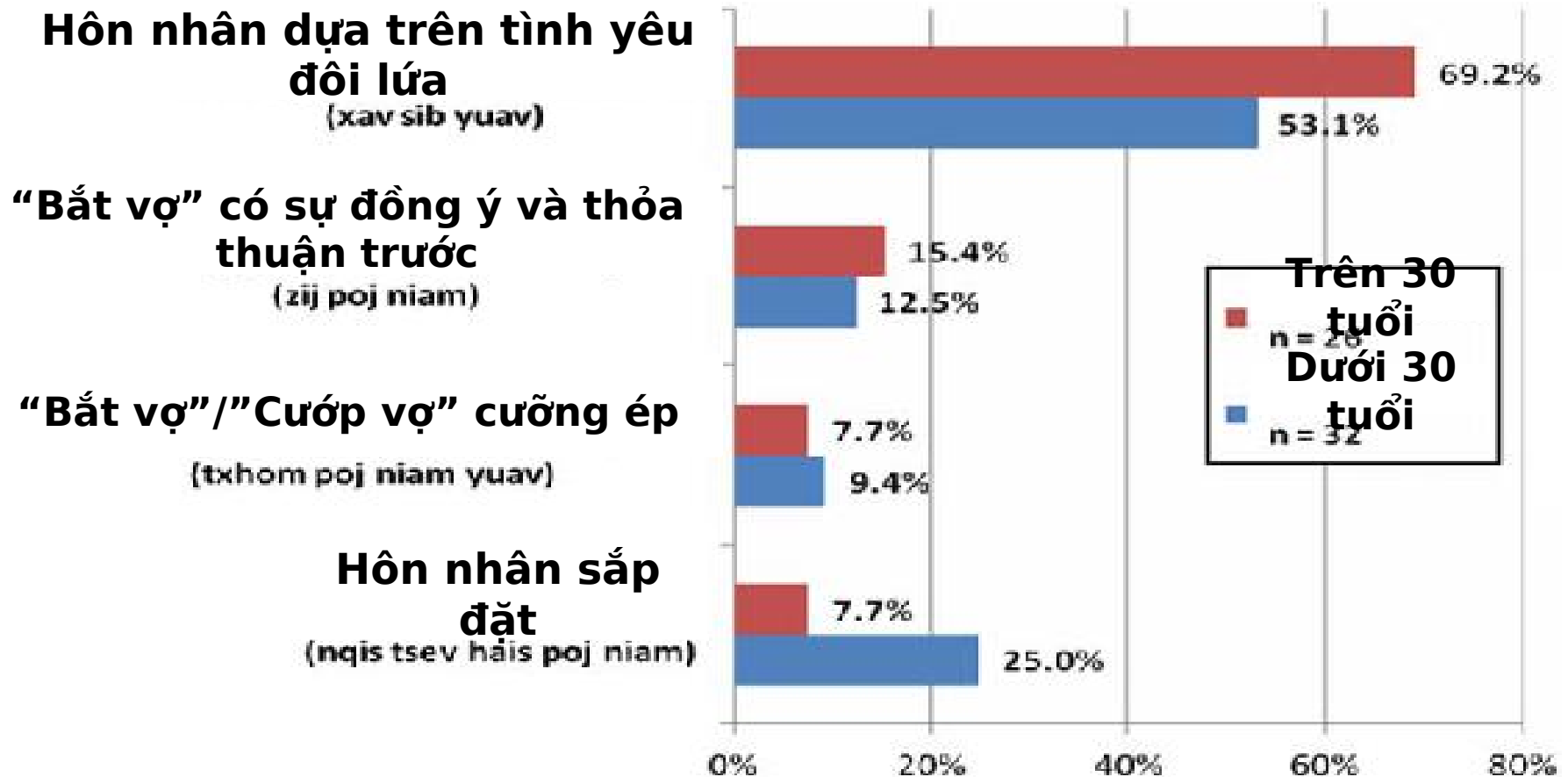
Thảo luận nhóm với các em gái Hmông tại trường học

Phương pháp

- Hạn chế của nghiên cứu
 - Sử dụng phiên dịch người Hmông nữ trẻ tuổi sống tại thị trấn
 - Ảnh hưởng tới việc thu, nhận và chuyển thông tin (phiên dịch) tới nhóm nghiên cứu
 - Các điểm nghiên cứu dễ dàng tiếp cận được khi đi bộ từ đường cái
 - Không đại diện cho nhóm người Hmông sống cô lập trên các vùng núi cao
 - Hạn chế về cỡ mẫu nghiên cứu
 - Cỡ mẫu nhỏ, chưa mang tính đại diện

Kết quả

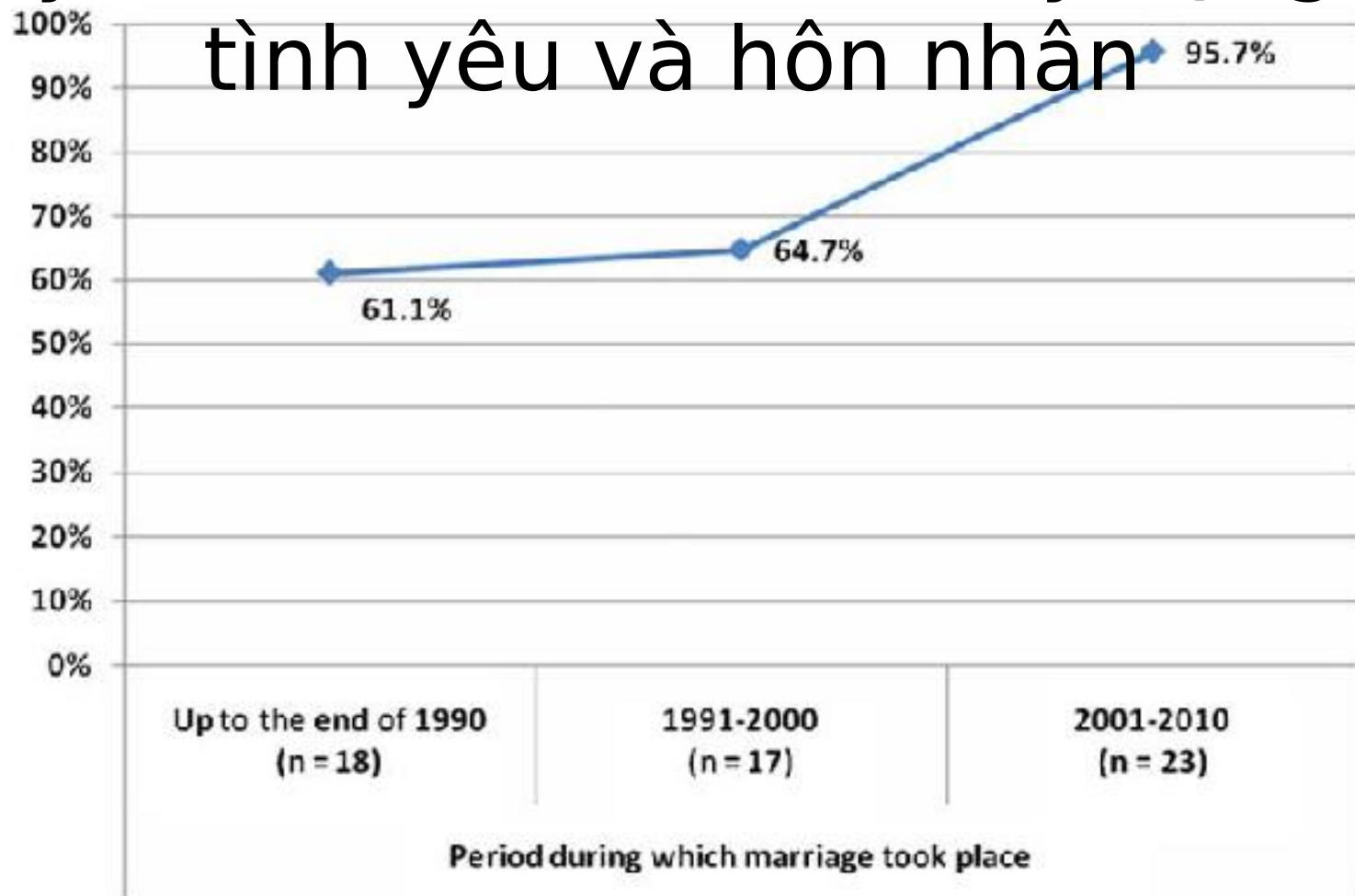
Thay đổi về hình thức và kỳ vọng

Phụ nữ về nhà chồng bằng nhiều hình thức khác nhau ở quanh đô tuổi 19

Kết quả

Thay đổi về hình thức và kỳ vọng về tình yêu và hôn nhân

Thay đổi tỷ lệ phụ nữ Hmông được quyền

Kết quả

Thay đổi về hình thức và kỳ vọng về

tình yêu và hôn nhân

- Tránh mặc trang phục truyền thống để không bị “cưỡng ép” bắt vợ
 - Chúng em ở thị trấn, mặc quần áo bình thường, không mặc đồ dân tộc nên không bị bắt. Nhìn tụi em thế này tụi nó [nam] sẽ không biết em là người Hmong hoặc có thể người lai, hay người Kinh, nên nếu tụi nó mà dám vỗ ngực, vỗ mông tụi em hả, em tát cho vỡ mặt. (Lò Thị Liên, nữ 17 tuổi, lớp 11, TLN học sinh cấp III)
- Rõ ràng có mối liên hệ giữa giáo dục và khả năng phụ nữ có thể chống lại các tập tục hôn nhân và quấy rối tình dục

Kết quả

Tồn tại dai dẳng phong tục nộp lễ dẫn cưới

- Phổ biến ở phụ nữ được phỏng vấn (94,8%)
- Nộp lễ dẫn cưới ở vùng nông thôn cao hơn thành thị và tăng lên trong những năm gần đây
 - Trung bình lễ dẫn cưới là trên 2 triệu đồng (103 USD, từ 10 đến 308 USD)
 - Được xem là khoản chi đáng kể so với thu nhập hộ gia đình
 - *Có nhà phải bán đất để "tậu" vợ cho con trai*
 - *Con gái giờ đáng giá một cái xe máy. Bây giờ để con gái sẽ làm cho mình giàu hơn, ngược lại, con trai sẽ làm mình nghèo đi.*
- Đảm bảo cho cá nhân và gia đình người phụ nữ về chất lượng gia đình người chồng mà cô cưới

Kết quả

Thay đổi cách nhìn về tình dục, hôn nhân và khát vọng cá nhân

- Các cô gái càng trẻ càng biết nhiều thông tin về tình dục và sức khỏe sinh sản
- Không chỉ riêng có thế hệ cao tuổi hơn vẫn duy trì cách nhìn và chuẩn mực về tình dục trước hôn nhân
 - Người già không chấp nhận có con dâu bị coi là hư [có quan hệ trước khi cưới] và sẽ không chấp nhận cuộc hôn nhân đó. (Vừ Thị Chở, nữ 25 tuổi, TLN học sinh bỏ học)
 - Yêu nhau mà có thai trước, thì em nghĩ đấy là vấn đề không nên và quan trọng là khi về nhà chồng thì bố mẹ chồng rất ghét. (Sùng Thị Mai, nữ 18 tuổi, lớp 12, TLN học sinh cấp III)
 - Một người mà có thai trước khi cưới, nếu là bạn

Kết quả

Thay đổi cách nhìn về tình dục, hôn nhân và khát vọng cá nhân

- Tiếp cận thấp với giáo dục chính quy đối với phụ nữ ở các độ tuổi:
 - Trên 30 tuổi: 97% không đến trường
 - Từ 30 tuổi trở xuống: 50% không đến trường
- Những yếu tố chính ảnh hưởng đến việc bỏ học: hôn nhân và gia đình nghèo

Kết quả

Thay đổi cách nhìn về tình dục, hôn nhân và khát vọng cá nhân

- Mặc dù nhiều phụ nữ khao khát được học cao hơn nhưng họ thể hiện sự thiếu tự tin vào năng lực bản thân
- Bất bình đẳng trong tiếp cận liên tục giáo dục chính quy
- Sự tự do của phụ nữ có thể bị hạn chế nhiều sau hôn nhân
 - Họ phải xin phép khi đi ra ngoài, thường trước tiên là xin bố mẹ chồng rồi sau đó là xin chồng

Kết luận

- Khoảng cách giữa người Kinh "hiện đại" và người Hmông "truyền thống"
- Hiện nay, những hiểu biết lệch lạc về bản chất được cho là "lạc hậu", "lạ lùng" và tính tị của xã hội người Hmông không phản ánh được hiện thực
- Phụ nữ Hmông trẻ đang hướng về hôn nhân có tình yêu và chống lại các sắp đặt đã lỗi thời khác
- Các cô gái Hmông cũng cho thấy có được hiểu biết cặn kẽ về sức khỏe tình dục và sinh sản qua một loạt các kênh thông tin

Kết luận

- Dẫn cưới vẫn còn là tập tục ở các gia đình qua nhiều thế hệ
- Mặc quần áo hiện đại thể hiện khát vọng tự chủ cá nhân và không sẵn sàng cho hôn nhân truyền thống
 - Đồng thời giúp họ tránh những hành vi quấy rối tình dục
- Bản chất gia trưởng cố hữu vẫn tiếp diễn trong xã hội người Hmông hạn chế nhiều sự tự chủ của người phụ nữ và khả năng hiện thực hóa những khát vọng của họ.

Triển vọng nghiên cứu

- HIV trong tộc người Hmông - những gì chúng ta nghĩ và thực tế?
- Hiểu biết thêm về dân tộc Hmông nhằm giúp họ cải tăng cường tiếp cận với các dịch vụ y tế và các hoạt động xã hội khác
 - nhất là những người sống cô lập trên vùng núi cao
- Can thiệp gì trên cơ sở các phát hiện của nghiên cứu?
- Vai trò của phong tục, tập quán, lễ thói đối với sức khỏe
- Mẫu hệ và ở rể; tranh luận nhân học nữ quyền về trao quyền và bình đẳng giới
- Bản sắc và sự thích nghi của dân tộc Hmông

Lời cảm ơn

- Ủy ban Y tế Hà Lan Việt Nam
- Trung tâm phòng chống HIV/AIDS tỉnh Hà Giang
- Dân bản tại 3 điểm nghiên cứu
- Các thành viên nhóm Hoa hướng dương
- Tài trợ của Đại sứ quán Vương quốc Hà Lan tại Hà Nội

Lễ cưới người Hmông

Chợ của người Hmông

Cuộc sống của người Hmông

Cảm ơn!

Câu hỏi và nhận xét?